

บทคัดย่อ

โดยทั่วไปแล้ววิธีการชำระราคาในการซื้อขายระหว่างประเทศสามารถทำได้หลายวิธี แต่สำหรับการชำระราคาที่ได้รับคามนิยมมากที่สุดในปัจจุบันคือ การชำระราคาโดยเลตเตอร์ออฟเครดิต และเนื่องจากในปัจจุบันนี้ เทคโนโลยีต่างๆ ได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบอิเล็กทรอนิกส์ จึงมีการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการชำระราคาระหว่างประเทศ ในรูปแบบของเลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์

การชำระราคาโดยเลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์นี้จะมีขั้นตอนคล้ายๆ กับการชำระราคาด้วยการใช้สัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตธรรมดา เพียงแต่สัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์จะใช้เทคโนโลยีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ในการยื่นสำแดงเอกสารอิเล็กทรอนิกส์แทนการยื่นเอกสารที่เป็นกระดาษ

ในปัจจุบันนี้ในประเทศไทยเองยังไม่มีการใช้เลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์แต่อย่างใด ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้ทำการศึกษาว่า หากมีการนำเลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในประเทศไทยจะมีกฎหมายใดรองรับหรือไม่ หากมีการฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับเลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นสู่ศาล จะใช้กฎหมายใดบังคับแก่กรณี รวมถึงศึกษาถึงปัญหาที่อาจเกิดจากการใช้เลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

สำหรับหลักเกณฑ์ที่ใช้บังคับกับเลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ได้แก่ eUCP และ UCP 600 ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้บังคับกับเลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะ นอกจากนี้ ในฐานะที่สัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์เป็นเอกสารสัญญาชนิดหนึ่ง และยังเป็นการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น จึงสามารถใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องของนิติกรรมสัญญา และพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 มาปรับใช้ได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม ข้อกำหนดใน eUCP และ UCP 600 รวมทั้ง บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ก็มีได้กำหนดไว้ครอบคลุมถึงปัญหาทุกด้านที่อาจเกิดจากการใช้เลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์

จากการศึกษาพบว่าปัญหาที่อาจเกิดจากการใช้เลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยมีหลายประการ ได้แก่ 1) ระยะเวลาที่ผู้ส่งเอกสารแจ้งการตอบกลับการปฏิเสธเอกสารของธนาคาร 2) ข้อยกเว้นความรับผิดของธนาคาร 3) ความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นใน

ระหว่างการส่งเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ 4) การขยายระยะเวลายื่นเอกสารของผู้รับประโยชน์ 5) ความรับผิดชอบของธนาคารในกรณีที่ตรวจสอบเอกสารล่าช้า 6) การใช้ความระมัดระวังในการตรวจเอกสารของธนาคาร 7) กรณีที่ข้อตกลงในสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์แตกต่างจากหลักเกณฑ์ใน eUCP และ 8) สถานที่ในการส่งเอกสาร

จากปัญหาที่อาจเกิดจากการใช้เลตเตอร์ออฟเครดิตข้างต้น ผู้เขียนได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้ 2 แนวทาง กล่าวคือ

แนวทางแรก ให้คู่สัญญาในสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ตกลงกันไว้อย่างชัดเจนในสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ของตน เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงประเด็นความไม่ชัดเจนต่างๆ ใน UCP 600 และ eUCP และแนวทางที่สอง ให้มีการออกกฎหมายเพื่อมาใช้บังคับกับสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิต และสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะ เพื่อให้คู่สัญญาได้รู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนอย่างชัดเจน

โดยในการร่างกฎหมายที่จะมาใช้บังคับกับสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะนี้ ผู้เขียนมิได้หมายความว่า จะต้องกำหนดรายละเอียดทุกเรื่องเกี่ยวกับสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ไว้ในกฎหมายฉบับดังกล่าว เนื่องจากสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์เป็นเอกสารสัญญาชนิดหนึ่ง ดังนั้นในบางเรื่องจึงสามารถนำเรื่องหลักทั่วไปเกี่ยวกับสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรื่องนิติกรรมสัญญาบังคับแก่กรณีได้ เช่น เรื่องการเกิดของสัญญา คำเสนอ คำสนอง การผิดสัญญา เป็นต้น

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่า ในปัจจุบันนี้ประเทศไทยยังไม่มีการใช้เลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ แต่การที่จะนำเลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในประเทศไทยไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจากกระบวนการใช้เลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการออกเอกสารในสัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิตไม่ว่าจะเป็น ทำเรือผู้รับขนของทางทะเล ผู้รับประกันภัย ธนาคารผู้ดำเนินการตามเครดิต ซึ่งต้องมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยและพร้อมที่จะรองรับการใช้งานของเลตเตอร์ออฟเครดิตอิเล็กทรอนิกส์

แม้ว่าในปัจจุบันนี้ประเทศไทยจะมีการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ หรือในการส่งเอกสารต่างๆ อยู่บ้างแต่ก็เป็นการใช้ในวงแคบๆ เท่านั้น ซึ่งในเรื่องนี้คงต้องอาศัยระยะเวลาในการพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นที่ยอมรับและใช้กันอย่างกว้างขวางต่อไป